

Højskolebevægelsen

Folkehøjskolen **er** en særlig dansk type skole, som **opstod** i midten af 1800-tallet. Det **var** præsten N. F. S. Grundtvig (1783-1872) og læreren K. Kold (1816-1870), som **var** hovedmændene bag folkehøjskolen. De **mente**, at der **var brug for** en ny type skole.

På den tid **fik** de riges børn uddannelser på landets latinskoler og universiteter, og undervisningen **var** kun teoretisk. Børn fra almindelige familier **kom** i landsbyskolen. Her **gik** de, fra de **var** 7 til 14 år – men mange børn på landet **gik** kun i skole hver anden dag, fordi de **skulle** **hjælpe** til i marken. I undervisningen **var** der fokus på udenadslære, og der var streng disciplin.

Folkeoplysning og almen dannelse

Grundtvig **ønskede**, at almindelige mennesker **skulle have** mulighed for at **lære** mere. Hans mål med højskolen **var** folkeoplysning og almen dannelse. På folkehøjskolerne **skulle man have** praktiske kundskaber – ikke teoretisk viden. Man **skulle lære** ting, som man **kunne bruge** i det daglige liv og i samarbejdet med andre. På højskolerne **boede og levede** man sammen. Her **skulle man 'lære** for livet' – ikke for skolen. I undervisningen **lagde man vægt på** 'det levende ord': på samtale, foredrag, fortælling og sang. Man **underviste** også i Danmarks historie og i fællesskabets betydning, så eleverne **kunne lære at tage** ansvar og **deltage** i samfundslivet og i landets fremtid. Og det **var** der behov for, for på den tid **var demokratiet ved** **at vokse frem**, og i 1849 **fik** Danmark sin første demokratiske Grundlov.

Andelsbevægelsen

Andelsbevægelsen **opstod** i sidste halvdel af 1800-tallet. Bønderne på de mindre gårde **begyndte nu at gå** sammen om fælles produktion i landbruget. Der **blev** i løbet af få år **oprettet** mange andelsforeninger, bl.a. andelsmejerier, andelsslagterier og smørekraftforeninger.

Fællesskabet og samarbejdet

Andelsfællesskabet **var** praktisk. De fleste små bønder **havde ikke selv råd til** at **købe** landbrugsmaskiner. Men hvis man **gik** sammen i fællesskaber og **købte** en andel hver, **fik** man mulighed for at **købe** maskiner, så man **fik adgang til** ny teknologi.

Men de nye produktionsformer **krævede** mere viden, og det **krævede** også, at man **kunne** **samarbejde**. Derfor **tog** mange af bønderne **på** højskole for at **udvikle sig og lære** mere.

Fokus på lighed

I andelsforeningerne **var alle med til at bestemme**, og hvert medlem **havde** én stemme, uanset gårdens størrelse eller antallet af dyr. Det **var** vigtigt, at samarbejdet **fungerede**, og det **fungerede** bedst, når man **tog** beslutningerne på en demokratisk måde – hvis man **var** ligeværdige, og ingen **skulle bestemme** mere end andre.

